

ROL VAN VADER EN MOEDER

Algemeen

KERK
GEZIN
JEUGD
ONDERWIJS
GEREFORMEERDE
GEMEENTEN

ROL VAN VADER EN MOEDER

©2016. Dit is een uitgave van het Deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO) – Gereformeerde Gemeenten. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

COLOFON:

Redactie: E.J. van Woudenbergh-Steenstra

Tekst: C. Nieuwenhuijse-Van Lavieren

Contact:

Deputaatschap KGJO

Houttuinlaan 7

3447 GM Woerden

T: (0348) 489968

E: coördinator@kgjo.nl

OPENING

Zingen: Psalm 78: 1 en 4, Psalm 99: 5 en 8

Lezen: Genesis 26:17-25, Titus 2:1-5, Psalm 78:5-8

Bidden: Vraag eventueel om concrete gebedspunten van deelnemers

Vragen bij het Bijbelgedeelte

1. Wat valt je op aan de volgorde van Izaks handelingen in Genesis 26:25? Welke prioriteit in taken houdt God vaders in dit Bijbelgedeelte voor?
2. Welke prioriteit in taken houdt God moeders voor in Titus 2:4 en 5?
3. Is deze prioriteit zichtbaar in jullie gezinsleven?

UITWISSELING VAN ERVARINGEN

1. Als je terugdenkt aan je eigen opvoeding, wat is je daarvan bijgebleven over de rol van je vader en moeder?
2. Welke invloed heeft dat (gehad) op jouw visie ten opzichte van je rol als vader of moeder?

THEORETISCH KADER

De Bijbel leert ons dat de Heere God mannen en vrouwen heeft geschapen met speciale eigenschappen en gaven. In het gezin mogen zij daarmee ieder hun eigen rol vervullen. Samen hebben zij kinderen van God gekregen en beiden zijn verantwoordelijk voor hun aandeel in de opvoeding, waardoor een kind kan opgroeien tot een zelfstandig functionerend persoon. Naast taken die ze gezamenlijk kunnen uitvoeren hebben ze ook een aantal verschillende taken. Het bezig zijn met deze taken in het teken van het gezin, vraagt tijd voor elkaar als ouders. Daarmee vormt de relatie tussen vader en moeder een belangrijke basis voor het gezin. Hoe je als ouders met elkaar omgaat, heeft invloed op de kinderen, zij zien heel praktisch wat begrippen als eer, liefde en trouw inhouden. Een bekende uitspraak is: 'Het beste wat een vader aan zijn kinderen kan geven, is van hun moeder houden.'

De rol van de vader

De vader heeft van de Heere God de plaats gekregen als hoofd van het gezin. Hij is de eerste die verantwoordelijk is voor de opvoeding van de kinderen. Waarom zijn vaders zo belangrijk? Een vader is de eerste man in het leven van zijn zoon of dochter en vormt daarmee hun zelfbeeld en hun beeld van mannen. Jongens spiegelen zich aan hun vader in zijn mannelijke rol in het algemeen en in het bijzonder voor de manier waarop hij met een vrouw omgaat. Meisjes die van hun vader hebben geleerd dat ze waardevol zijn, krijgen een impuls voor hun zelfbeeld en leren in het contact met hem over de omgang met mannen.

Daarentegen kan afwezigheid van een vader een blijvende 'vader-honger' veroorzaken, volgens de Amerikaanse psychiater J. Schaller. Die afwezigheid kan zich uiten op verschillende manieren.

1. De fysiek afwezige vader. Echtscheiding, overlijden of veel afwezig zijn voor werk of neventaken kunnen hiervan een oorzaak zijn.
2. De aanwezige, maar niet beschikbare vader. Vaderschap staat erg laag op het prioriteitenlijstje van deze vaders. Als ze thuis zijn, zijn ze moe of vragen telefoon en laptop hun aandacht.
3. De hulpeloze vader. Deze vader heeft wel tijd voor zijn kinderen, maar weet eenvoudigweg niet hoe hij een goede band met zijn kinderen moet opbouwen. Deze vaders voelen zich machteloos, vaak hebben ze zelf geen goed voorbeeld van vaderschap gehad.

“Mannen en vrouwen zijn geschapen met speciale eigenschappen en gaven. In het gezin mogen ze daarmee hun eigen rol vervullen.”

Belangrijke kenmerken van vaderschap zijn:

- Aanwezigheid: Een vader heeft een goede balans tussen activiteiten binnen- en buitenshuis. Hij heeft van God in de eerste plaats de verantwoordelijkheid gekregen voor zijn gezin. Daarna volgen pas werk en kerk. Wanneer een vader, naast een fulltime baan, voor het ambt van ouderling een aantal avonden per week niet thuis is, kan de volgorde gezin-werk-kerk onder druk komen te staan. Voor veel vaders is het lastig om dit in deze volgorde in de praktijk te brengen, wat betekent dat er, soms moeilijke, keuzes gemaakt moeten worden rondom de prioriteiten die ze stellen.
- Profetische taak: Over de profetische taak van de vader lezen we in Psalm 78. Als profeet vertegenwoordigt een vader God bij zijn gezin. Zij hebben de opdracht om 'de loffelijkheden des Heeren, en Zijn sterkheid en Zijn wonderen die Hij gedaan heeft' te vertellen aan hun kinderen.
- Priesterlijke taak: Als priester vertegenwoordigen vaders hun gezin bij God. Vaders zijn geroepen om het gezin voor te gaan in de godsdienstige opvoeding, dat houdt bijvoorbeeld in dat zij de dat wat speelt in hun gezin neerleggen bij God. Van Job (Job 1:5) lezen we dat hij 's morgens vroeg opstond om voor elk van zijn kinderen te bidden. Dit gaat niet buiten de moeders om, maar de vader wordt als eerstverantwoordelijke aangesproken.
- Koninklijke taak: Een vader bouwt als leider van het gezin aan een gezond gezinsklimaat door met liefde te corrigeren, bij te sturen en te bemoedigen. Hij is geen harde, maar een zachtmoedige en wijze leider. In de Bijbel lezen we niet dat God een autoritaire houding van vaders goedkeurt. Paulus waarschuwt tegen zo'n houding in Kol. 3:21: 'Gij vaders tergt uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden'. Een te slappe houding, waarbij een vader niet op durft te treden, machteloos toekijkt of zijn hoofd weg draait als kinderen zich misdragen is ook niet Bijbels. Denk daar bij aan de hogepriester Eli. Een vader mag net als God rechtvaardig zijn, maar niet zonder ook barmhartig te zijn, door zijn kinderen te beschermen, respect en begrip te tonen.

De rol van de moeder

De moeder heeft een aantal andere taken van de Heere gekregen. Belangrijke kenmerken van haar rol zijn:

- Goddienstige opvoeding: De Heere wil een moeder gebruiken om Zijn koninkrijk uit te breiden. Ze is de eerste die mag vertellen Wie God is, dat Hij verlossing zond voor ongehoorzame en zondige mensen. Ze is een voorbeeld in het hebben van eerbied voor God. En ze laat aan haar kinderen zien hoe zij Hem kunnen dienen, door bijvoorbeeld uit te leggen waarom jullie bepaalde dingen (als gezin) wel of niet doen. Een belangrijk onderdeel van de godsdienstige opvoeding is samen zingen en het de kinderen voorgaan in gebed. Hierdoor leren kinderen bijvoorbeeld dat we alles aan de Heere mogen vragen.
- Beschikbaar zijn: De aanwezigheid van een moeder vormt een veilige basis voor opgroeiende kinderen. In onze maatschappij wordt steeds meer een appèl gedaan op moeders om bezig te zijn met hun eigen ontwikkeling. Het gevaar hiervan is dat een moeder minder beschikbaar is voor haar gezin en kinderen. Ook voor een moeder geldt dat God haar in de eerste plaats de verantwoordelijkheid voor haar gezin heeft gegeven.
- Troosten en begrijpen: Een moeder is in staat haar kind te troosten zoals niemand anders dat kan. Zo heeft de Heere God het bedoeld als hij zegt in Jesaja 66:13 'Als een dien zijn moeder troost, also zal Ik u troosten.' Wanneer een kind weinig getroost wordt, kan er een basisgevoel van eenzaamheid bij het kind ontstaan. Ook het tonen van begrip voor het kind is belangrijk. Een kind begrijpen is iets anders dan alles goedkeuren, maar een kind hoort te weten dat het altijd bij moeder terecht kan. Wanneer een kind zich begrepen voelt leidt dit tot verbondenheid met moeder.
- Emoties leren uiten: Hoe een kind leert omgaan met emoties in zijn kindertijd heeft vaak veel invloed op hoe hij met emoties omgaat als hij volwassen is. Een moeder kan laten zien hoe ze omgaat met gevoelens van blijheid, waardering, liefde, maar ook van boosheid, verdriet en teleurstelling. Ze is daarin een voorbeeld voor haar kinderen. Ze kan haar kinderen helpen zich (op een helpende manier) te uiten wanneer het boos of verdrietig is. Luisteren en er zijn voor het kind, welke emotie het ook heeft is belangrijk voor een kind in het leren omgaan met zijn emoties.
- Helpen naar zelfstandigheid: De hele opvoeding is samen te vatten in het woord 'helpen'. Een moeder helpt een kind bij het aanleren van veel vaardigheden op allerlei vlakken. Hierbij laat ze

het kind steeds een beetje meer los, zodat het met vallen en opstaan steeds meer zelfstandig kan functioneren.

Rol vader en moeder

- Geef aandacht aan de godsdienstige opvoeding: Bij de doop van je kind of kinderen heb je beloofd dat je hen 'in de voorzeide leer naar uw vermogen zult onderwijzen, te doen en te laten onderwijzen.' De godsdienstige opvoeding is allereerst een taak van de ouders en niet van school of kerk. Als ouders draag je hierin een grote verantwoordelijkheid die je door God geschonken is.
- Wees dienstbaar: Dienen gaat niet vanzelf. Het kost tijd, energie en zelfopoffering, maar geeft tegelijkertijd vreugde en creëert een sfeer van warmte en liefde in het gezin. Jezus is ons voorgedaan in het dienen van anderen, Hij mag daarin ons grote Voorbeeld zijn.
- Heb je kinderen onvoorwaardelijk lief: Laat je kinderen merken dat niet hun gedrag of prestaties maken dat je van hen houdt, maar dat je ontzettend veel van hen houdt, wat ze ook doen. Hoewel je wat ze doen niet altijd goedkeurt. Denk hierbij ook aan de gelijkenis van de verloren zoon.
- Geef je normen en waarden door: Normen en waarden zijn de overtuigingen waarop we ons leven baseren. Denk er over na wat je wilt doorgeven aan je kinderen en spreek daar met hen over.
- Wees in alles een voorbeeld: Je levenswandel is belangrijker dan je woorden. Wil je dat kinderen behulpzaam zijn? Wees dan zelf behulpzaam. Wil je dat je kinderen niet schreeuwen tegen anderen? Schreeuw dan zelf niet. Het goede voorbeeld geven geldt zeker ook voor geloofsopvoeding. 'Practice what you preach' (Breng in de praktijk wat je uitdraagt).

VERWERKINGSVORMEN

Casus met vragen

Mark en Eva hebben drie kinderen. Pieter van 10, Lieve van 7 en Maurice van 3. Eva is zwanger van hun vierde kindje. Mark heeft een baan in de bouw en is diaken in de kerkelijke gemeente waar ze bij zijn aangesloten. Eva is soms behoorlijk moe van de zwangerschap en de zorg voor de kinderen. Op zaterdagochtend brengen Mark en de kinderen haar ontbijt op bed en kan ze wat langer slapen. Mark vindt dit echt een belangrijk moment voor hem met de kinderen. Op doordeweekse dagen ziet hij de kinderen vaak maar korte momenten. Door de week kunnen Pieter en Lieve soms zomaar iets liefs voor Eva willen doen. Net als op zaterdagochtend willen ze haar dan helpen. Eva vindt het leuk om te merken dat Pieter en Lieve al zoveel dingen zelf kunnen.

1. Welke kenmerken van een vader en moeder herken je in bovenstaande casus? Waar herken je jezelf of je man/vrouw het meeste in?
2. Welk gedrag zie je terug bij de kinderen waarin vader of moeder het voorbeeld was? Zien jullie zelf ook gedrag bij de kinderen waarin je een goed/slecht voorbeeld voor hen was?

Theo en Lynette hebben een gezin met zes kinderen. De oudste is al 17, de jongste 4. Het is een drukke boel met alle dingen die bij het reilen en zeilen van een gezin horen. De afgelopen tijd merken Theo en Lynette dat ze soms niet meer op één lijn liggen wanneer er iets speelt in het gezin. Lynette heeft de laatste tijd weleens gedacht dat ze haar man weinig alleen spreekt. Nu de kinderen ouder worden, verschuift ook hun bedtijd en is hun tijd samen maar kort. Zeker als Theo ook nog een avond weg is. Wat ze wel heel fijn vindt is dat Theo elke avond vlak na het avondeten wat klusjes in het huishouden doet, zij kan dan de kleinste kinderen naar bed helpen. Van een vriendin hoorde ze dat haar man dan met de ouders kinderen een spelletje speelt of nog even naar buiten gaat. Lynette vraagt zich af waar prioriteit zou moeten liggen?.

1. Wat voor tips zou je deze vader en moeder geven in het geven van prioriteit aan het gezin?
2. Waarin kun je als vader of moeder dienstbaar zijn in je gezin? Is daarin verschil? Valt het je soms zwaar?
3. Wat kun je leren van Jezus' dienstbaarheid?

STELLINGEN EN DISCUSSIEVRAGEN

- Herken je bij jezelf of je man één van de eerder beschreven kenmerken van vaderschap? Waarin zou je nog kunnen groeien of verbeteren?
- Herken je bij jezelf of bij je vrouw één van de eerder beschreven kenmerken van moederschap? Waarin zou je nog kunnen groeien of verbeteren?
- Hoe is Jozua's belofte dat hij en zijn gezin de Heere zouden dienen (Jozua 24:15) bruikbaar als een fundamenteel principe voor vaders om hun gezin als koning te regeren?
- Op welke manier kan een vrouw haar huis bouwen of afbreken (Spreuken 14:1)?
- (Hoe) wordt in jullie gezin duidelijk dat voor vader en moeder het gezin, na de Heere, de eerste prioriteit heeft?
- Als je één ding zou kunnen kiezen om in te groeien in jullie rol in het gezin, wat zou dat dan zijn?
- Ds. P. den Ouden sprak eens een moeder die, op zijn vraag of ze niet buitenshuis moest werken, zei: 'Nee, ik heb mijn handen eraan vol om mijn kinderen in de hemel te krijgen'. Wat vind je van deze uitspraak? ¹

CREATIEVE VERWERKINGSVORM

Nodig: Kaartjes met afbeeldingen (bijvoorbeeld uit het spel 'Kaarten op tafel')

Kies uit een stapel met afbeeldingen een afbeelding die iets zegt over wat je deze bijeenkomst geleerd hebt over je rol als vader of moeder in het gezin. Vertel vervolgens iets over je keuze voor de afbeelding in je gespreksgroepje.

TERUGBLIK

- Vraag van elk groepje een korte reactie op de verwerking.
- Laat enkele deelnemers vertellen wat voor hen tijdens deze bijeenkomst een eyeopener was.
- Laat enkele deelnemers vertellen wat zij in de praktijk gaan toepassen.

AFSLUITER

*"Het heeft veel gekost om te bereiken wat ik bereikt heb en ik vraag me nu af of dat het wel waard was. Wat ik het meest gemist heb is de tijd waarin mijn kinderen nog klein waren. Ik was er gewoon niet voor ze, en als ik er wel was, was ik er nooit echt. In gedachten was ik altijd met andere dingen bezig. Ik ben omhoog geklommen en heb succes gekend, en nu ik bijna bij de top ben, kom ik er achter dat ik mijn ladder tegen de verkeerde muur heb gezet."*²

¹ Gezinsgids, 26 mei 2016, pag.17

² Lee, N. en S. (2009) Jongleren. pag. 46. Heereveen: Uitgeverij Sestra. De vader uit dit citaat heeft het maken van carrière lange tijd verkozen boven tijd doorbrengen met zijn kinderen. Hij komt in het genoemde boek aan het woord over de gevolgen hiervan.

DANKGEBED

CONCRETE TIPS

- Bid concreet voor je rol als vader en moeder en de taken die dat met zich meebrengt.
- Leg je kinderen uit waarom iets niet mag en laat ze met hun vragen komen.
- Ga als ouders samen na welke normen en waarden je door wilt geven aan je kinderen. Hoe wil je dat doen of hoe doe je dat al?
- Neem als vader of moeder initiatief om iets te ondernemen met (één van) je kinderen waar je ze een plezier mee doet.
- Vaders, bespreek eens met je vrouw en kinderen hoe zij jouw balans tussen gezin, werk en kerk ervaren.
- Moeders, kies een van de kenmerken van het moederschap waarin je nog wilt ontwikkelen en sta er een week lang regelmatig bij stil, zodat je je bewust wordt van momenten waarop je naar dit kenmerk kunt handelen.
- Vaders, kies een van de kenmerken van het vaderschap waarin je nog wilt ontwikkelen en sta er een week lang regelmatig bij stil, zodat je je bewust wordt van momenten waarop je naar dit kenmerk kunt handelen.

VERDER LEZEN

Brons-van der Wekken, S. e.a. (2009). Opvoeden, boeiend en vermoeiend. *Apeldoorn: Uitgeverij De Banier*

Brouwer- Otterspeer, A. (2013). Vaders en moeders...ieder een eigen taak. *Apeldoorn: Uitgeverij De Banier*

Clarkson, S. (2007). De roeping van het moederschap. *Franeker: Uitgeverij van Wijnen*

Hartingsveldt, F. en A. (2015). Opvoedingsreis. Bijbelse opvoeding in de praktijk. *Apeldoorn: Uitgeverij De Banier*

Hartingsveldt, A. (2012). Dagelijks volgen. Bijbelstudies voor vrouwen. *Apeldoorn: Uitgeverij De Banier*

Lee, N. en S. (2009). Jongleren. *Heereveen: Uitgeverij Sestra*

Reinds, B. (2011). Vader zijn met hart en handen. *Barneveld: Uitgeverij De Vuurbaak B.V.*

Van der Voet, N. (2015). Pa, wees een vent. *Zoetermeer: Boekencentrum B.V.*